

4 - Kompensacija

Kokia procedūra taikoma reikalavimui, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo atlygintų žalą (pvz., teismo byla, įstojimas į bylą civiliniu ieškovu arba civilinio ieškinio pareiškimas)

Tapdamas civiliniu ieškovu baudžiamojoje byloje, galite reikalauti, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo atlygintų žalą. Šių veiksmų turėtumėte imtis prieš prasidedant parengiamiesiems tyrimo veiksams. Teisminės institucijos privalo jus informuoti apie šią teisę. Civiliniu ieškovu baudžiamojoje byloje galite tapti pareikšdamas apie tai žodžiu arba raštu. Tačiau privalote nurodyti reikalaujamą atlyginti žalą ir savo ieškinį pagrindžiančius argumentus bei įrodymus.

Šį ieškinį galima pareikšti prokuratūroje arba teisme, kuris bylą nagrinės iš esmės.

Teismo nuosprendžiu teismas taip pat priteis iš nusikalstamą veiką padariusio asmens atlyginti žalą.

Jeigu nesate civilinis ieškovas baudžiamojoje byloje, vis tiek civilinių bylų teisme galite pareikšti atskirą ieškinį, kad pareikalautumėte atlyginti žalą.

Teismas liepė nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui man atlyginti žalą ir (arba) sumokėti kompensaciją. Kaip užtikrinti, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo sumokėtų?

Jeigu yra priimtas teismo sprendimas, kuriuo nusikalstamą veiką padaręs asmuo įpareigojamas atlyginti žalą, jis tai privalo padaryti jums nesiiimant jokių papildomų veiksmų. Jeigu nusikalstamą veiką padaręs asmuo nesumoka, galite prašyti užtikrinti teismo sprendimo vykdymą.

Kad tai padarytumėte, privalote teismo sprendimą, kuriuo jums priteisiama kompensacija, perduoti antstoliui. Antstolis ims veiksmų teismo sprendimo įvykdymui užtikrinti ir jums pasakys, ką toliau daryti.

Jei nusikalstamą veiką padaręs asmuo nemoka, ar gali valstybė man atlikti išankstinį mokėjimą? Kokiomis sąlygomis?

Tam tikromis sąlygomis kompensaciją jums gali sumokėti valstybė.

Jeigu nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra nemokus arba jo nėra, valstybė jums gali sumokėti kompensaciją, jeigu pateikiate prašymą dėl piniginės kompensacijos. Prašymą turėtumėte pateikti per vienus metus. Diena, kurią pradedamas skaičiuoti terminas, priklauso nuo teisminių institucijų pasiūlyto sprendimo būdo.

Jeigu nusikalstamą veiką padaręs asmuo nežinomas, prašymą dėl piniginės kompensacijos turėtumėte pateikti per 3 metus nuo nusikaltimo padarymo, išskyrus atvejus, kai iš draudimo bendrovės gavote visišką kompensaciją.

Galite pateikti prašymą iš anksto sumokėti piniginę kompensaciją. Kad tai padarytumėte, pirmiausia turite pateikti prašymą dėl piniginės kompensacijos, kaip minėta pirmiau. Prašyme dėl piniginės kompensacijos arba vėliau per 30 dienų galima prašyti išankstinio mokėjimo. Išankstinį mokėjimą turite teisę gauti, jeigu jūsų finansinė padėtis yra sudėtinga.

Jei jūsų prašymas dėl žalos atlyginimo / kompensacijos atmetamas, privalote grąžinti iš anksto gautus pinigus. Prašymas dėl piniginių kompensacijos turėtų būti pateiktas specializuotam teismui, kurio jurisdikcijoje gyvenate.

Ar turiu teisę į kompensaciją iš valstybės?

Taip. Pateikus prašymą, piniginių kompensacija skiriama, jei tapote pasikėsimo nužudyti ar nužudyti sunkinančiomis aplinkybėmis, sužalojimo, tyčinių nusikaltimų, dėl kurių auka patiria kūno sužalojimų, išžaginimo, seksualinių veiksmų su nepilnamečiu arba seksualinės prievartos, prekybos žmonėmis arba prekybos nepilnamečiais, teroristinio nusikaltimo ar bet kokio kito tyčinio smurtinio nusikaltimo auka.

Piniginių kompensaciją galite gauti, jei viena iš pirmiau nurodytų nusikalstamų veikų buvo padaryta Rumunijos teritorijoje ir esate Rumunijos pilietis, užsienietis arba asmuo be pilietybės, teisėtai gyvenantis Rumunijoje, Europos Sąjungos valstybės narės pilietis, nusikaltimo padarymo metu teisėtai esantis Rumunijoje, arba užsienio pilietis ar asmuo be pilietybės, gyvenantis Europos Sąjungos valstybės narės teritorijoje ir nusikaltimo padarymo metu teisėtai esantis Rumunijoje.

Kompensacija skiriama tik tuo atveju, jei per 60 dienų nuo nusikalstamos veikos padarymo dienos perdavėte klausimą ikiteisminio tyrimo institucijoms. Jei nukentėjusysis buvo fiziškai ar psichiškai nepajėgus pranešti ikiteisminio tyrimo institucijoms, 60 dienų terminas skaičiuojamas nuo tos dienos, kai šis nepajėgumas išnyko.

Jei esate jaunesnis nei 18 metų, neprivalote pranešti apie nusikaltimą ikiteisminio tyrimo institucijoms, jūsų teisinis atstovas gali tai padaryti jūsų vardu. Jei jūsų teisinis atstovas per nustatytus terminus nesikreipė dėl piniginių kompensacijos, šie terminai pradedami skaičiuoti nuo tos dienos, kai jums sukanka 18 metų.

Jei nusikalstamą veiką padaręs asmuo žinomas, jums gali būti skirta piniginių kompensacija, kai tenkinamos šios sąlygos:

- per vienus metus pateikėte prašymą dėl piniginių kompensacijos;
- pareiškėte civilinį ieškinį kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, jeigu byla nėra baigta;
- nusikalstamos veikos vykdytojas yra nemokus arba jo nepavyksta rasti;
- iš draudimo bendrovės negavote viso patirtos žalos atlyginimo.

Jei esate nepajėgus pateikti prašymo dėl piniginių kompensacijos, vienu metų terminas skaičiuojamas nuo šio nepajėgumo išnykimo dienos.

Jei nusikalstamą veiką padaręs asmuo nežinomas, prašymą dėl piniginių kompensacijos galite pateikti per 3 metus nuo nusikalstamos veikos padarymo dienos.

Turite teisę į piniginių kompensaciją už toliau nurodytų kategorijų žalą, patirtą dėl nusikaltimo: hospitalizavimo ir kitos medicininės išlaidos; materialinė žala, atsiradusi dėl nukentėjusio asmens turto sunaikinimo ar būklės pablogėjimo arba dėl to, kad turtas tapo bevertis arba nukentėjusysis dėl nusikaltimo neteko galimybės jį valdyti; nauda, kurios dėl nusikaltimo negalite gauti.

Jei esate mirusio nukentėjusiojo našliu likęs sutuoktinis, vaikas arba išlaikomas asmuo, turite teisę į piniginių kompensaciją už laidotuvių išlaidas ir išlaikymą, kurio nukentėjusysis neteko dėl nusikaltimo.

Taip pat galite pareikalauti piniginių kompensacijos už nusikaltimu padarytą psichologinę žalą.

Neatidėliotiniams poreikiams patenkinti galite gauti piniginių kompensacijos išankstinį mokėjimą kupono forma. Kuponai skiriami neviršijant sumos, lygios 5 baziniams minimaliesiems darbo užmokesčiams neatskaičius mokesčių atitinkamoje šalyje, nustatytiems tais metais, kuriais prašote išankstinio mokėjimo. Kuponai naudojami tik maisto, būsto, transporto, medicinos ir sanitarijos reikmenų, taip pat higienos ir asmeninio naudojimo reikmenų išlaidoms padengti ir platinami per kompetentingas valdžios įstaigas ir institucijas, taip pat asociacijas ir fondus, veikiančius aukų apsaugos ir socialinės paramos srityje. Piniginių kompensacijos išankstinis mokėjimas kupono forma turi būti grąžintas.

Ar turiu teisę į kompensaciją, jei nusikalstamą veiką padaręs asmuo

nenuteisiamas?

Jeigu baudžiamasis teismas nepatenkina civilinio ieškinio, civiliniame teisme galite pareikšti atskirą ieškinį pareikalaudami atlyginti žalą.

Jeigu baudžiamasis teismas nusprendžia, kad nėra nusikalstamos veikos sudėties arba kad asmuo, kurio atžvilgiu pateikėte skundą, jos nepadarė, neturėsite teisės gauti žalos atlyginimo baudžiamojoje byloje arba išskeldamas atskirą civilinę bylą, nes baudžiamojo teismo sprendimas civiliniame teisme įgyja *res judicata* galią.

Jeigu nesate civilinis ieškovas baudžiamojoje byloje, baudžiamojo proceso metu arba net jam pasibaigus civiliniame teisme galite iškelti atskirą bylą, jeigu laikotės bendrųjų senaties terminų.

Ar turiu teisę į specialią išmoką, kol laikiu sprendimo dėl mano pateikto ieškinio dėl kompensavimo?

Taip, tam tikromis sąlygomis. Galite pateikti prašymą dėl piniginės kompensacijos sumokėjimo iš anksto. Žr. atsakymą į klausimą apie išankstinius mokėjimus.

Taip pat galite gauti piniginės kompensacijos išankstinį mokėjimą kupono forma neatidėliotiniams poreikiams patenkinti. Kuponai skiriami neviršijant sumos, lygios 5 baziniams minimaliesiems darbo užmokesčiams neatskaičius mokesčių atitinkamoje šalyje, nustatytiems tais metais, kuriais prašote išankstinio mokėjimo. Kuponai gali būti naudojami tik maisto, būsto, transporto, vaistų ir sanitarijos reikmenų, taip pat higienos ir asmeninio naudojimo reikmenų išlaidoms padengti. Kuponai platinami per kompetentingas valdžios įstaigas ir institucijas, taip pat asociacijas ir fondus, veikiančius aukų apsaugos ir socialinės paramos srityje.

■ Paskutinis naujinimas: 09/07/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.